

„Политика” објављује најоспораваније одредбе нацрта будућег покрајинског највишег законског акта, на основу којих неки критичари тврде да је то основ за нову републику у Србији, а други да нуди недовољан степен аутономије, као и објашњења аутора

Скупштина Војводине

Скупштини Војводине јуче је упућен Предлог статута покрајине о коме би посланици требало да се изјасне 14. октобра. Десетодневна јавна расправа о предложеном тексту управо је завршена и предлагач, односно владајућа већина у покрајинском парламенту, у коначну верзију је уврстио 68 од пристиглих 135 примедби. Како је јуче рекао координатор радне групе Драгослав Петровић (ДС) усвојене измене су махом језичке природе, а промене су извршене у половини од 70 чланова.

У међувремену, нацрт, који се појавио пре две недеље, изазвао је оштре реакције опозиционих странака из десног политичког спектра, које би се могле свести на оцену да овакав статут значи увод у стварање нове републике у Србији. Друга група критичара била је на сасвим супротном становишту и сматрала да ни овим статутом Војводина неће добити довољан степен аутономије.

Представници предлагача (За европску Војводину, Мађарска коалиција, СПС–ПУПС–ПВРЕР и ЛСВ–Заједно за Војводину), пак, истичу да су предложеним текстом настојали да максимално искористе надлежности које су новим Уставом Србије дате аутономним покрајинама, те да је овај предлог у потпуности усаглашен са највишим правним актом државе.

Међутим, јуче је посланичка група Лиге социјалдемократа Војводине, која је такође чланица владајуће коалиције, саопштила да није међу предлагачима зато што је тој странци утврђени предлог достављен тек јуче ујутро, без могућности да на било који начин интервенише у коначном тексту.

А у управо завршену јавну расправу о предложеном статуту укључили су се и поједини стручњаци за уставно право, као и невладине организације.

Последњу реч о новом војвођанском статуту има Скупштина Србије, која „даје претходну сагласност на статут аутономне покрајине”, већином гласова свих народних посланика. Републички парламент, међутим, нема одређен рок у коме би морао да донесе одлуку о предложеном статуту покрајине.

РЕШЕЊА ИЗ НАЦРТА КОЈА СУ ИЗАЗВАЛА НАЈВИШЕ ПРИМЕДАБА

1. Степен аутономије

Критике:

- Бројним решењима представља увод у стварање државе у држави (ДСС, НС, СРС)
- Нацрт статута се огрешио о обе кључне одреднице аутономије из Устава Републике Србије – да је аутономна покрајина саставни део државне територије Србије и да је правни поредак Републике Србије јединствен. Нацрт статута АП Војводине осамостаљује северну покрајину од Србије у својим одредбама о територији, службеном језику и писму, главном граду и међународноправном субјективитету Војводине (професор Београдског универзитета Ратко Марковић).
- То је само врста украсне аутономије Војводине и покушај да се у мери у којој Устав дозвољава задржи колико-толико позитиван однос, више реторички него фактички, према аутономији Војводине (професор Новосадског универзитета Јован Комшић).
- Овај текст статута не разликује се пуно од претходних статута Војводине. Суштина је у томе да се Војводини врати законодавна, извршна и судска власт (потпредседник Скупштине Србије из ЛДП-а Јудита Поповић).

Објашњења:

- Предложени статут је пресек политичке реалности у Србији, омеђен решењима Устава из 2006. године. Овај статут не може да буде изнад уставних одредаба, али истовремено се не може ићи ни испод овлашћења која су покрајини Уставом дата, нити би покрајинско руководство било спремно да тако нешто прихвати (председник Скупштине Војводине Шандор Егереш).
- Нацрт текста доказује да није сепаратистички, како тврди опозиција, јер не предвиђа никаква државна обележја. Војводина неће имати своју полицију, војску, дипломатска представништва, централну банку и монету, већ само она овлашћења која предвиђа Устав Србије (Душан Бајатовић, СПС).

2. Европска регија, интегрисана у европски систем региона (члан 1)

Критике:

- Таква дефиниција не постоји у Уставу Србије. Све док Србија не буде интегрисана у ЕУ, ни један њен део не може бити интегрисан (лидер ДСС-а Војислав Коштуница).
- Устав такву категорију не познаје. То не може бити једнострана одлука прописана статутом, већ одлуку о томе може донети искључиво држава Србија. Такав концепт није у складу ни са концептом Европске уније, јер је у случају ЕУ реч о заједници европских држава, а не, како пише у нацрту, европских региона (Ратко Марковић).

Објашњење:

– У овом тренутку Војводина има са пет других регија у Европи формализовану сарадњу и то нико није оспоравао, а, осим тога, члан је асоцијације мреже регија Европе у коју су укључене регије 33 земље, што значи да нису све из ЕУ него и из неке друге регије које испуњавају одређене услове. У оквиру Скупштине европских регија Војводина је годинама стални члан. Готово све државе у Европи, осим два изузетка, су конституисане или као федералне или са израженом регионалном организацијом. Сматрамо да је ово оријентација која је и у складу са Уставом и са опредељењем грађана и, што је најважније, са интересима државе Србије, да се хармонизује на начин на који се то чини у Европи и тако допринесе њеној стабилности (Драгослав Петровић, ДС).

3. Оснивање представништава и међународни уговори (члан 16)

Критике:

– Војводина не може да оснива представништва у иностранству, нити да потписује међудржавне уговоре, јер би за то морала да има међународноправни субјективитет, који има само Република Србија (Војислав Коштуница).

– Оснивање представништава Војводине у иностранству је први корак ка формирању нове државе на територији Србије (СРС).

Објашњења:

– Нови статут омогућава равномернији и снажнији развој регија у Војводини, али и неке механизме који ће значити да можемо брже и ефикасније да конкуришемо у фондовима ЕУ и то је суштина одредаба које се односе на међународну и регионалну сарадњу. Војводини сада није потребно представљање у седишту европских институција, али ће свакако бити кад Србија буде чланица ЕУ (председник Покрајинског извршног већа Бојан Пајтић, ДС).

– Право да Војводина има своја представништва у иностранству не представља обележје државности, јер је та могућност дата и сваком предузећу или комори (Александар Попов, директор НВО центар за регионализам).

4. Дефинисање територије и референдум о њеној промени (члан 3)

Критике:

– Територија аутономне покрајине утврђује се искључиво Законом о територијалној организацији (ДСС, Ратко Марковић).

– Давање могућности да се само на том делу територије Србије грађани референдумом изјасне о појединим питањима која би могла да буду и сепаратистичког карактера јасно

показује да се следи већ опробани план разбијања Југославије (СРС).

Објашњење:

– То пише у Уставу, члан 182. став 4. Уставна норма је јача од сваког закона. Закон о територијалној организацији утврђује које су општине део покрајине, које су катастарске границе део које општине, а овде говоримо о мењању територије (министар за људска и мањинска права Светозар Чиплић).

5. Покрајинске скупштинске одлуке са значајем закона (члан 19)

Критике:

– То је задирање у законодавну надлежност, коју има искључиво Србија (Војислав Коштуница).

– Одредба која даје право Скупштини АП Војводине да покрајинском скупштинском одлуком супституише закон је неуставна, јер вршилац статутарне власти нема правни капацитет да то пропише (Ратко Марковић).

Објашњење:

Ако неко мисли да ми можемо реализовати политику коју су нам држава и Устав (члан 179) пренели, а да немамо обавезујуће одлуке, нека каже како. Сматрали смо да ако преузимамо одговорност око, рецимо, Бачког канала, наше одлуке морају бити обавезујуће на нашој територији и у тој области. Да ли треба рећи да имају законску снагу ствар је колатералног односа према томе, али оне морају бити обавезујуће, и то још једном истичем, у оквиру Устава и само на територији Војводине у оним областима које су на нас пренесене (Драгослав Петровић, ДС).

6. Предлагање мреже судова у Војводини и кандидата за правосудне органе (члан 34)

Критике:

– Предложена решења су у директној супротности са Уставом Србије, који код уређења ове гране државне власти не предвиђа никакву надлежност АП Војводине, а овакав нацрт статута представља покушај да се индиректно, на неуставан начин одзму ингеренције Скупштине Србије (бивши министар правде Зоран Стојковић, ДСС).

– Скупштина Војводине не може да предлаже кандидате са своје територије за судије Високог савета правосуђа и Уставног суда, пошто је то већ регулисано републичким законом (Група грађана „Маја Гојковић”).

Објашњење:

– Овим се ни на који начин не нарушава јединство судске власти на читавој територији

Србије, јер Нацрт статута предвиђа искључиво иницијално право за предлагање мреже судова на територији Војводине, а коначну одлуку доноси републичка скупштина. У Нацрту статута се наводи да Скупштина Војводине предлаже само члана Високог савета судства, члана Државног већа тужилаца и кандидата за судију Уставног суда. Ове представнике Војводине у правосудним институцијама предвиђа и сам Устав Србије (ЛСВ).

7. Примена латиничног писма српског језика (члан 26)

Критике:

– У супротности је са Уставом, јер највиши правни акт прописује да је у службеној употреби на територији Србије српски језик и ћирилично писмо (Ратко Марковић).

Објашњење:

– Ми имамо два закона која уређују службену употребну језика и писма, а у самом Уставу је предвиђено да се та материја може уредити и другачије законом. Статут се позива на закон о службеној употреби језика и писма. Тај закон је донет пре новог Устава, али док год не буде донет нов, тај је на снази (Светозар Чиплић).

8. Влада АП Војводине (члан 47)

Критике:

– Правно је могуће, али је необично да се први пут највиши извршни орган покрајине назива влада (Војислав Коштуница).

– Увођење тог термина је први корак ка формирању нове државе на територији Србије (СРС).

Објашњења:

– Име не означава државност, реч је о незнању (Светозар Чиплић, Александар Попов).

– Реч је о модерном решењу, јер покрајина има право да самоорганизује своје институције у оквиру онога што је њена надлежност и да их назове како жели (Бојан Пајтић).

9. Људска и мањинска права (више чланова)

Критике:

– Највећи недостатак понуђеног текста је што не садржи гарантована посланичка места за припаднике националних мањина у покрајинском парламенту. Ту могућност даје и Устав Србије члановима 100. и 180. С друге стране, предлагачи су предвидели

формирање савета националних заједница унутар Скупштине Војводине, иако национални савети мањина припадају искључиво републичком систему (Андраш Агоштон, лидер ДСВМ-а).

– Оснивање савета националних заједница захтева од посланика да се национално изјашњавају, што је противуствано (Група грађана „Маја Гојковић“).

– Начин на који је предвиђено остваривање људских и мањинских права (Војводина се поставља као покрајина националних заједница) у Војводину посредно уводи конститутивност нације, а самим тим и елементе државности саме покрајине (Војислав Коштуница).

Објашњења:

– Важна ставка Нацрта статута је брисање појма националних мањина, јер су у предлогу тог акта све националне заједнице на територији покрајине равноправне. Не смемо да допустимо да се остатак привредног шаренила, мултиетничке и мултикултуралне заједнице разбијају и да се становништво дели на прворазредне и другоразредне грађане (председник Скупштине Војводине Шандор Егереш, СВМ).

– Формирањем савета националних заједница, скупштинског тела чије мишљење ће бити неопходно за усвајање одлука из области образовања, културе, употребе и заштите језика и писма, наша традиционално толерантна, мултинационална, многојезичка, верски мешовита средина, биће потврђени високи стандарди нашег заједничког живљења (Бојан Пајтић).

10. Приходи, имовина, развојна банка (неколико чланова)

Критика:

– Одредбе о приходима Војводине, о имовини и развојној банци нису у складу са Уставом Србије. Оснивање развојне банке Војводине је противуствано, јер је банкарски систем у надлежности Републике (Војислав Коштуница).

Објашњење:

– Увођење институције развојне банке Војводине значи побољшање позиција у привреди. Статут предвиђа сопствену имовину Војводине и имплементира средства која су предвиђена Уставом Србије у систем и обезбеђује да она буду усмерена у развој инфраструктуре, нова радна места и развој привреде (Бојан Пајтић).

11. Децентрализација (неколико чланова)

Критике:

– Потребна је суштинска децентрализација државне управе, али не кроз проширивање надлежности покрајине и дуплирање државног апарата, већ ширењем надлежности локалних самоуправа (ГГ „Маја Гојковић”).

– Децентрализација државе не би смела да се заврши само на измештању центра одлучивања из Београда у Нови Сад, него да се и даље шири и приближава грађанима који живе у Војводини (Јудита Поповић).

– Образложење предлагача Нацрта статута да увођење управних округа уједно значи и децентрализацију Војводине напосто не стоји, јер управни окрузи значе деконцентрацију али не и децентрализацију власти. Према томе, одмах иза тога може да стоји сумња да је то нагодба предлагача да се заокруже општине које су на северу Бачке (Александар Попов).

Објашњење:

– Слажем се да пуна децентрализација у овој држави није извршена и да је потребно да дође до локалних самоуправа. Али то није предмет Статута АП Војводине. Устав регулише како се остварује локална самоуправа и на који начин треба даље вршити децентрализацију. Наш покушај да сведемо неке наше надлежности до региона говори о томе да мислимо да растеретимо и Нови Сад (Драгослав Петровић, ДС).

12. Стална мешовита делегација (члан 28)

Критике:

– Предложена стална мешовита делегација, као посредник између републичких и покрајинских органа, изједначава Војводину са Србијом као да су у питању две државе (ГГ „Маја Гојковић”).

– Таква координациона тела Устав Србије не познаје и она су превазиђена, а могу бити успостављена само највишим правним актом (Ратко Марковић) .

Објашњење:

– Ми смо то дали само као могућност да се може основати стална комисија која ће координирати заједнички рад и надгледати начин остваривања пренетих надлежности на нас. Ми не можемо наредити републичким органима како се то може урадити, али смо могли да искажемо спремност да најдиректније сарађујемо са органима Србије и отворили маневарски простор да се то може учинити (Драгослав Петровић, ДС).

Напади и одбрана статута Војводине

Пише: Politika

понедељак, 06 октобар 2008 21:10

Приредиле: Биљана Баковић - Александра Исаков
[објављено: 04/10/2008]